

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-2-56
Karar Sayısı : **07-53/583-194** (Önaraştırma)
Karar Tarihi : 20.6.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M.Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER : Ferhat TOPKAYA, Ali ARIÖZ, Ümit Nevruz ÖZDEMİR

C. ŞİKÂYET EDEN : - Center Bilgisayar Hizmetleri San. ve Tic. Koll. Şti.
Atatürk Cad. No:148/3 Mustafa Elmas İşhanı
Pasaport/İzmir

20

- Derece Yazılım Hizmetleri Tic. A.Ş.
Atıf Bey Mah. 5. Sok. No:31/301 Gaziemir/İzmir
Vekilleri: Av. Eren EVREN
Şehit Fethi Bey Cad. No:32/5-6 Gümrük/İzmir

**D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA
YAPILAN**

: Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği
Dikmen Cad. Kuyubaşı Durağı No:125/13 Dikmen/Ankara

30

E. DOSYA KONUSU : **Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği'nin, tüm süt üretici birliklerinin önceden belirlenmiş bir bilgisayar programı kullanmalarına karar vererek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Şikâyet dilekçesinde özetle;

40

- Her iki şikâyetçi firmanın da süt üreticileri ve kooperatifleri için program geliştiren firmalar oldukları,
- 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte Süt Üretici Birlikleri için uygun programlar geliştirip Paralog Süt Birlik Sistemi adlı bir program oluşturdukları,
- Bu yazılım programının yurt genelinde birtakım süt üretici birlikleri tarafından satın alınıp kullanıldığı,
- T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünde yapılan 7.2.2007 tarihli toplantıda, Ulusal Süt Veri Tabanı kurulması için süt yazılım programı geliştiren bir başka firma olan Element Bilgisayar Yazılım Donanım Müşavirlik ve Destek Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Element Bilgisayar) tarafından hazırlanan programın süt üretici birliklerinde kullanılmasının uygun görüldüğüne ilişkin faks mesajının süt üretici birliklerine gönderildiğinin tespit edildiği,

- 50
- Anılan faks mesajı uyarınca, süt üretici birlikleri tarafından kullanılmak üzere Element Bilgisayar'ın hazırladığı programın ivedilikle temin edilmesi yönünde talimat verildiği,
 - Gönderilen talimatın ardından gerek Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği gerek Element Bilgisayar yetkilileri tarafından, faaliyet gösteren Süt Üretici Birliklerinin telefonla aranarak ve/veya şahsen ziyaret edilerek Element Bilgisayar tarafından hazırlanan programın kullanılması gerektiğinin anlatıldığı,

bu kapsamda süt üretici birliklerinin faaliyetlerinde sadece Element Bilgisayar tarafından hazırlanan programın kullanılması yönündeki zorlamanın 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu ifade edilerek, konuya ilişkin olarak gereğinin yapılması ve geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmektedir.

60

G. DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 13.3.2007 tarih ve 1953 sayı ile giren dilekçe üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde yapılan inceleme neticesinde hazırlanan, 10.4.2006 tarih ve 2007-2-56/İİ-07-FT sayılı İlk İnceleme Raporu 16.4.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-110/123 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-34 sayılı Rekabet Kurulu gündeminde ele alınmış ve 07-34/354-M sayılı Rekabet Kurulu kararı ile Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği hakkında önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 28.5.2007 tarih, 2007-2-56/ÖA-07-FT sayılı Önaraştırma Raporu, 20.6.2007 tarih ve REK.0.06.00.00-110/171 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-53 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

70

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği'nin birlik üyelerini Element Bilgisayar'ın hazırlamış olduğu programı almaya zorlayarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği yönünde ciddi ve yeterli deliller bulunmadığı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

80

Süt sektöründe faaliyet gösteren üreticiler, üretici birlikleri, kooperatifler ve firmalar gibi unsurların kendilerine özgü veri ve yazılım gereksinimleri bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu unsurların faaliyetlerini kolaylaştıracak olan yazılımların sektörün temel gereksinimlerine cevap verebiliyor olması gerekmektedir.

Ayrıca, süt sektörüne yönelik hazırlanan yazılımlarda sektörün işleyişine ilişkin verilerin de bulunması gerekmektedir. Örneğin, bu yazılımların sektöre özgü müstahsil-üretici hesaplaşması, teşvik sistemi, sütün kalitesine göre prim/ceza uygulaması gibi gerek yerleşmiş uygulamalardan gerekse ilgili mevzuattan kaynaklanan konularda sektörde faaliyet gösteren unsurların gereksinimlerine cevap sunabilmesi beklenmektedir. Dolayısıyla yazılım firmalarının bu alanda uzmanlaşmaları, mevzuatı yakından takip etmeleri ve bu doğrultuda yazılımlarını güncellemeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, sektöre özgü hazırlanan yazılımlardan elde edilen faydanın diğer yazılımlardan elde edilemeyeceği, diğer yazılımların süt sektörüne yönelik yazılımları ikame edemeyeceği anlaşılmaktadır.

90

Dolayısıyla, ilgili ürün pazarının "süt yazılım pazarı" olarak belirlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazarı

Süt yazılım pazarındaki rekabet koşullarının ülke çapında homojen olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak belirlenmiştir.

I.2. İnceleme ve Değerlendirme

Hâlihazırda yürürlükte olan düzenlemelerle, kayıt dışı üretiminin yoğun olarak görüldüğü çığ süt pazarına yönelik olarak, sütün pazarlanması ve kayıt altına alınması ile ilgili işlemlerin Tarım Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi hüküm altına alınmış olmasına karşın, üretici örgütlerince pazarlanan sütün, düzenli olarak kayıtlarının tutulması ve denetlenebilirliğinin sağlanması amacıyla, üretici örgütlerince hazırlanan icmal cetvellerinin bir nüshasının süt üreticileri birliği tarafından tutuluyor olması ve dönem dönem ihtiyaç duyulan süt üretimine yönelik istatistikî bilgilerin merkez birliği tarafından hazırlanıyor olması gibi sebeplerle, ulusal süt kayıt sisteminin kurulmasına yönelik çalışmaları Merkez Birliği üstlenmiştir. Bu kapsamda hazırlanması öngörülen programla, öncelikli olarak çığ süt üretiminin kayıt altına alınmasının hedeflendiği vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra, üretilen sütün laktöz oranı, sütün bölgelere göre dağılımı gibi istatistikî bilgilerin derlenmesi ve üreticilerin denetiminin daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmesinin sağlanması gibi faydaların varlığı da ileri sürülmektedir. Bu kapsamda, Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği, bahse konu sistemin kurulabilmesi için girişimlerde bulunmuş ve Tarım Bakanlığı'nın da toplantı yeri desteği ile yazılım firmalarının hazırladıkları programlar değerlendirilmek üzere 7.2.2007 tarihinde bir toplantı organize edilmiştir. Tarım Bakanlığı Teşkilatlandırma ve Destekleme Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2007 tarih ve 817 sayılı yazısında Ulusal Süt Kayıt Sisteminin oluşturulmasıyla ilgili olarak bilgisayar programlarının tanıtılması ve değerlendirilmesi amacıyla 7.2.2007 tarihinde saat 14.00'da toplantı yapılacağı ifade edilerek, yetkililerin katılımının sağlanması istenmiştir. Toplantının akabinde, 9.2.2007 tarihinde 84 il ve ilçe süt birliğine gönderilen faks mesajında, Ulusal Süt Veri tabanının kabul edilebilirliğinin sağlanabilmesi için 7.2.2007 tarihinde Tarım Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğünde yapılan program tanıtımı sonucunda Element Bilgisayar'ın hazırlamış olduğu programın süt birliklerince kullanılmasının uygun görüldüğü, programın ivedilikle birlikler tarafından temin edilip sisteme dâhil olunması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan toplantıyla ilgili olarak Center Bilgisayar yetkilileri, toplantıya kendilerinin de çağırıldığını, Element Bilgisayar'la birlikte toplantıya katıldıklarını, konuyla ilgili olmayan bir tartışma sırasında toplantıdan ayrıldıklarını, Tarımsal Süt Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Ali KOYUNCU'nun birliklere gönderdiği bahse konu faks mesajının toplantı henüz yapılmadan zaten hazırlanmış olduğunu, bu konuda tereddütleri olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan incelemelerde, söz konusu faksın 9.2.2007 tarihinde süt birliklerine gönderildiği tespit edilmiştir. Ancak, Merkez Birliği'nde yapılan incelemelerde, söz konusu faks mesajının “138 program.doc” adıyla bilgisayarda kayıtlı olan dosyasının, ilk kez 25.1.2007 tarihinde oluşturulduğu ve son olarak 6.2.2007 tarihinde yapılan değişikliklerle birlikte kaydedildiği anlaşılmıştır. Bu bilgiler ışığında, Element Bilgisayar'ın hazırlamış olduğu programın 7.2.2007 tarihinde yapılan toplantı öncesinde karara bağlandığı ileri sürülebilecektir.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde “belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan ... teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri”nin hukuka aykırı ve yasak olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda bir uygulamanın hukuka aykırı ve yasak olduğunu ileri

sürebilmek için, teşebbüs birliği kararının amaç ve etki yönünden incelenmesi gerekmektedir.

150 Şikâyet konusu süt yazılım pazarının, süt üreticilerinin faaliyet gösterdiği sütün üretimi, pazarlanması ve benzeri faaliyetleri içeren çiğ süt pazarına doğrudan etkisi olmadığı anlaşılmaktadır. Hâlihazırda bu tür yazılımların, teşebbüs birliği kararı öncesinde 120'ye yakın olan üretici birlikleri arasından yalnızca 11 birlik tarafından kullanılıyor olması da bu konudaki kanıyı kuvvetlendirmektedir. Yürürlükte olan düzenlemeler açısından da değerlendirildiğinde, üretici birliklerin bu tür bir yazılım kullanma zorunlulukları bulunmamaktadır. Dolayısıyla Merkez Birliği'nin almış olduğu bu kararın, birlik üyelerinin faaliyetlerini sürdürdükleri pazara doğrudan bir etkisi olmamakla birlikte, süt yazılım pazarındaki rekabet koşullarının bozulması ile üretici birliği üyelerinin elde edeceği ek bir fayda ya da zarardan da bahsedilmesi mümkün görünmemektedir. Aksine, üretici birlikleri bahse konu karar ile bilgisayar ve bağlantılı ekipman ile program temin etmek durumunda kalmakta ve masrafları artmaktadır. Yerinde incelemeler sırasında elde edilen, Mersin İli Tarsus İlçesi Süt Ürünleri Tarımsal Üreticileri Birliği ile Balıkesir Merkez İlçe Tarımsal Süt Üreticileri Birliğinin Merkez Birliğine göndermiş oldukları yazılar ile gelir sıkıntısı içerisinde oldukları ve program temini ile ilgili olarak yardım talep ettikleri anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, 160 Merkez Birliği almış olduğu kararın birlik üyelerinin lehine bir avantaj sağlamak amacıyla ilgili pazarda rekabeti kısıtlamaya yönelik bir eylem olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, yukarıda yer verilen, faks mesajının bilgisayar kayıtlarındaki dosyasına ilişkin yapılan incelemeler, Merkez Birliği'nin toplantıda yapılan görüşmelerin öncesinde ve toplantıdan bağımsız olarak Element Bilgisayar'ı tercih ettiğini ortaya koymakla birlikte, yukarıda yer verilen "amaç" değerlendirmeleri ışığında, tek başına rekabeti bozma amacına işaret etmemektedir. Bu bilgiler çerçevesinde, kararın, süt yazılımı pazarındaki rekabeti kısıtlama amacı taşımadığı anlaşılmaktadır.

170 Kararın ilgili pazara etkisi açısından bir değerlendirme yapıldığında ise, Merkez Birliği'nin almış olduğu karar sonrasında Center Bilgisayar'ın 2 adet program daha satarak süt birliklerine satmış olduğu toplam program sayısını 7'ye yükselttiği tespit edilmiştir. Ayrıca, Center Bilgisayar süt yazılım pazarında yalnızca süt üretici birliklerine değil; bu pazarda faaliyet gösteren kooperatif ve diğer şirketlere de program satışı yapmaktadır. Hâlihazırda 8 kooperatif ve aralarında (.....) A.Ş., (.....) Ltd. Şti. ve (.....) Ltd. Şti.nin de bulunduğu 15 şirkette Center Bilgisayar'ın süt yazılımları kullanılmaktadır. Merkez Birliğinin almış olduğu kararın Center Bilgisayar'ın kooperatif ve şirketlere yönelik yapacağı satışları etkilemesi beklenmemektedir. Element Bilgisayar ise, Merkez Birliği kararı öncesi satmış olduğu 6 programın yanı sıra süt birliklerine 14 program daha satmıştır. Ancak ulusal süt 180 kayıt sistemine geçiş aşamasında program temin etmek durumunda kalan üretici birliklerinin, fiyat avantajını da göz önünde bulundurarak Element Bilgisayar'ın hazırlamış olduğu programı tercih etmeleri ekonomik açıdan anlamlı görünmektedir. Merkez Birliği tarafından herhangi bir zorlama olmasa dahi, üretici birliklerinin fiyat avantajı olan programa yönelmeleri beklenebilecektir. Dolayısıyla, Element Bilgisayar'ın satmış olduğu programın fiyat avantajı ve Center Bilgisayar'ın da bu dönemde süt birliklerine 2 program daha sattığı ve Merkez Birliği'nin almış olduğu kararın Center Bilgisayar'ın kooperatif ve şirketlere yönelik faaliyetleri üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı dikkate alındığında, bahse konu kararın süt yazılım pazarındaki rekabet koşullarını olumsuz etkilediğini söylemek olanaklı 190 görünmemektedir. Bu bilgiler ışığında, Merkez Birliği'nin almış olduğu kararın, ilgili pazarda rekabetin engellenmesine yönelik amaç ve etkisinin olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

07-53/583-194

Amaç ve etki incelemesinin ötesinde, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yasaklanan teşebbüs birliği kararlarının, birlik üyeleri arasındaki ya da birlik üyelerinin faaliyet gösterdikleri pazarın alt ve üst pazarlarındaki rekabeti olumsuz etkileyen kararlar olduğu; bu açıdan yaklaşıldığında ise, söz konusu şikâyet konusunun 4. madde kapsamında değerlendirilmesinin Kanun'un lafzını zorlayıcı bir durum ortaya çıkardığı da ileri sürülebilecektir.

J. SONUÇ

200 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu şikâyet ile olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.